

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. kovo 23 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Donato Serno (pranešėjas) ir Jūratės Varanauskaitės, teismo posėdyje kasacinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal **sinteresuoto asmens uždarnosios akcinės bendrovės „Spectro Finance“** kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 28 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal pareiškėjo antstolio Donato Kisieliaus pareiškimą dėl baudos skyrimo už antstolio reikalavimų nevykdymą, suinteresuoti asmenys A. K. (A. K.), uždaroji akcinė bendrovė „Spectro Finance“, uždaroji akcinė bendrovė „Stiklių viešbutis“, I. R..

Teisėjų kolegija

n u s t a t ė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiamas klausimas dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių baudos skyrimą už antstolio patvarkymo dėl duomenų išreikalavimo nevykdymą, bylinėjimosi išlaidų atlyginimą nagrinėjant bylas pagal antstolio pareiškimą vykdymo procese, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėjas antstolis D. Kisielius prašė skirti UAB „Stiklių viešbutis“ direktorei I. R. periodinę iki 300 Eur baudą už kiekvieną jo 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo Nr. S-21-174-27163 nevykdymo ar kludymo dieną, baudą skaičiuojant nuo 2022 m. sausio 10 d. iki patvarkymo visiško įvykdymo.
3. Pareiškėjas nurodė, kad vykdo Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 20 d. nutartį, kuria ieškovės UAB „Spectro Finance“ trečios eilės reikalavimams užtikrinti areštuoti atsakovui A. K. nuosavybės teise priklausančias nekilnojamieji ir (ar) kilnojamieji daiktai, o jų nesant ar esant nepakankamai, turtinės teisės ir lėšos, priklausančios atsakovui A. K. ir esančios pas atsakovą arba trečiuosius asmenis, neviršijant 794 983,21 Eur sumos. Šio vykdomojo dokumento pagrindu užvestoje vykdomojoje byloje antstolis priėmė 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymą, kuriuo įpareigojo UAB „Stiklių viešbutis“, kurio direktorė yra I. R., pateikti antstoliui duomenis, ar A. K. nuo 2021 m. spalio 1 d. iki informacijos pateikimo dienos buvo (yra) apsisitojęs viešbutyje „Stikliai“. Jeigu taip, įpareigoti UAB „Stiklių viešbutis“ pateikti antstoliui mokėjimo pavedimų kopijas už jam suteiktas viešbučio paslaugas; nurodyti, ar buvo (yra) gauti avansiniai mokėjimai, pateikti šių mokėjimo pavedimų kopijas. UAB „Stiklių viešbutis“ įpareigojimo neįvykdė – pateikė atsakymą, kad neturi jokių turtinių teisių ar lėšų, kurios priklausytų A. K., taip pat viešbutis savo tvarkomų (valdomų) asmens duomenų atskleisti negali, informacija apie tai, ar asmuo buvo apsisitojęs viešbutyje, laikytina duomenimis apie asmens privatų gyvenimą ir yra susijusi su asmens duomenimis.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. gegužės 11 d. nutartimi antstolio pareiškimą tenkino iš dalies: paskyrė I. R. 200 Eur baudą už antstolio 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo dėl duomenų išreikalavimo nevykdymą, baudą išieškant iš asmeninių I. R. lėšų.
5. Teismas nustatė šias faktines aplinkybes:
 - 5.1. pareiškėjas antstolis D. Kisielius vykdo vykdomąją bylą pagal Vilniaus apygardos teismo 2021 m. spalio 20 d. nutartį, kuria taikytos laikinosios apsaugos priemonės – ieškovės UAB „Spectro Finance“ trečios eilės reikalavimams užtikrinti, bendrai neviršijant 794 983,21 Eur sumos, areštuoti atsakovui A. K. nuosavybės teise priklausančias nekilnojamieji ir (ar) kilnojamieji daiktai, o jų nesant ar esant nepakankamai – turtinės teisės ir lėšos, priklausančios atsakovui A. K. ir esančios pas atsakovą arba trečiuosius asmenis, neviršijant 794 983,21 Eur sumos;
 - 5.2. 2021 m. spalio 25 d. sudarytas skolininko įvairaus turto (turtinių teisių) aprašas;
 - 5.3. antstolis 2021 m. gruodžio 23 d. priėmė patvarkymą, kuriuo įpareigojo UAB „Stiklių viešbutis“ per 10 darbo dienų nuo šio patvarkymo gavimo dienos pateikti antstoliui duomenis, ar A. K. nuo 2021 m. spalio 1 d. iki informacijos pateikimo dienos buvo (yra) apsisitojęs viešbutyje „Stikliai“. Jeigu taip, įpareigoti UAB „Stiklių viešbutis“ per 10 darbo dienų nuo šio patvarkymo gavimo dienos pateikti antstoliui šiuos duomenis: mokėjimų pavedimų kopijas už A. K. naudai suteiktas viešbučio paslaugas (apgyvendinimo, maitinimo, kt. paslaugas) nuo 2021 m. spalio 20 d. iki informacijos pateikimo dienos; nurodyti, ar buvo (yra) gauti avansiniai mokėjimai už A. K. naudai ateityje suteiktinas viešbučio paslaugas (apgyvendinimo, maitinimo, kt. paslaugas) nuo 2021 m. spalio 20 d. iki informacijos pateikimo dienos, jeigu taip, pateikti šių mokėjimo pavedimų kopijas;
 - 5.4. 2022 m. sausio 5 d. ir 2022 m. sausio 10 d. atsakymais UAB „Stiklių viešbutis“ nurodė, kad viešbutis antstolio prašomą pateikti informaciją gali atskleisti tik esant priimtai teismo nutarčiai ar kitam teisiniam pagrindui, kylančiam iš įstatymo, o tokių antstolis nepateikė, todėl viešbutis negali atskleisti duomenų, susijusių su tuo, ar A. K. buvo (yra) apsisitojęs viešbutyje „Stikliai“, o atskleidžiamas tokius duomenis esančiomis aplinkybėmis viešbutis pažeistų jo veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, asmens teisę į privatų gyvenimą;
 - 5.5. A. K. apskundus antstolio patvarkymą, Vilniaus miesto apylinkės teismas 2022 m. vasario 23 d. nutartimi skundą atmetė, nurodęs, kad

antstolis patvarkymu pareikalavo duomenų, susijusių su A. K. turtine padėtimi; antstolis turėjo teisę reikalauti informacijos apie skolininko turtą, lėšas, pajamas, išlaidas ir veiklą bei kitus duomenis, reikalingus skolininko turto paieškai, todėl nėra pagrindo teigti, jog patvarkymas yra neteisėtas.

6. Įvertinęs šias faktines aplinkybes, teismas konstatavo, kad teisėtas antstolio patvarkymas įvykdytas nebuvo, dėl tokių veiksmų vilkinamas vykdomojo dokumento vykdymas ir pažeidžiami ieškovotojo interesai. I. R., kaip UAB „Stiklių viešbutis“ vadovė, yra atsakinga už antstolio patvarkymo vykdymą, taigi yra pagrindas skirti jai baudą už antstolio patvarkymo nevykdymą; dėl antstolio reikalavimų nevykdymo kreipiamasi pirmą kartą, todėl paskirta vienkartinė 200 Eur dydžio bauda.
7. Vilniaus apygardos teismas, išnagrinėjęs bylą pagal suinteresuotų asmenų UAB „Spectro Finance“ ir I. R. atskiruosius skundus, 2022 m. liepos 28 d. nutartimi tenkino suinteresuoto asmens I. R. atskirąjį skundą, panaikino pirmosios instancijos teismo nutartį ir antstolio pareiškimą atmetė; UAB „Spectro Finance“ atskirąjį skundą atmetė.
8. Atskiruoju skundu I. R. prašė nustatyti faktą, jog ji įvykdė antstolio patvarkymą bei pateikė prašomą informaciją (pranešė, jog neturi turtinių teisių ar lėšų, kurios priklausytų A. K., t. y. atsakė į antstolio patvarkymo dalį dėl galimų avansinių mokėjimų viešbučio naudai buvimo), o kita prašoma informacijos dalis (duomenys apie skolininko apsisostojimą viešbutyje bei mokėjimų pavedimo kopijos) yra neteiktina pagal įstatymus.
9. Apeliacinės instancijos teismas pažymėjo, kad, sprendžiant dėl atsisakymo teikti kitą patvarkyme nurodytą informaciją pagrįstumo, turi būti įvertinta, ar UAB „Stiklių viešbutis“ argumentai, pateikti atsakymuose antstoliui, gali būti laikomi svarbionis priežastimis, dėl kurių informacija nebuvo ir negali būti pateikta. Teismas nurodė, kad apeliaciniame procese buvo keliamas klausimas dėl antstolio reikalavimų prašomų teikti duomenų apimties bei su tuo susijusio antstolio veiksmų teisėtumo.
10. Antstolio patvarkyme prašoma pateikti ne tik duomenis apie skolininko turtinę padėtį (tai yra pripažinta teisėtu įpareigojimu Vilniaus apygardos teismo 2022 m. vasario 14 d. nutartimi), tačiau ir renkama papildoma informacija dėl asmens naudojimosi viešbučio paslaugomis nuo 2021 m. spalio 1 d. bei prašoma pateikti mokėjimo už paslaugas pavedimus. Apeliacinės instancijos teismas nurodė, kad skiriant baudą už antstolio reikalavimų nevykdymą bei aiškinantis dėl atsisakymo teikti visą informaciją priežasčių svarbumo turi būti įvertintas antstolio patvarkymu reikalaujamų kitų duomenų ryšys su tikslu, kurio siekia antstolis. Ši aplinkybė Vilniaus apygardos teismo 2022 m. vasario 14 d. nutartyje nebuvo aptarta, dėl to negalima teigti, jog minėta nutartimi nustatytas prejudicinis faktas, kad dėl antstolio patvarkymo vykdymo apimtys negali būti teikiami argumentai.
11. Nei antstolio patvarkyme, nei procesiniuose dokumentuose neatskleista, kokių būdu kiti prašomi duomenys – paslaugų apmokėjimą galintys patvirtinti mokėjimo pavedimai – galėtų būti panaudoti skolininko turtui nustatyti. Pasitvirtinus faktui, kad kuris nors trečiasis asmuo sumoka už skolininkui suteiktas viešbučio paslaugas, nebūtų jokio pagrindo areštuoti ir galimai už viešbučio paslaugas sumokančio asmens sąskaitas ar turtą. UAB „SpectroFinance“ atskirajame skunde nurodė, kad būtų galima nustatyti, kokio dydžio reikalavimo teisę skolininkas A. K. turi į paslaugas apmokantį asmenį, kad antstolis galėtų areštuoti tokią reikalavimo teisę. Apeliacinės instancijos teismo vertinimu, iš mokėjimo pavedimuose esančių duomenų antstolis negalėtų nustatyti skolininko reikalavimo teisės buvimo ar jos apimties bei areštuoti turtinės teisės. Mokėjimo pavedimų teikimas gali būti reikšmingas tik tuo tikslu, kad išieškotojas galėtų užtikrinti tam tikrus įrodymus, kuriais remdamasis galėtų reikšti reikalavimus, tačiau įrodymų užtikrinimas vykdomas Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 221–224 straipsnių tvarka.
12. Apeliacinės instancijos teismas nusprendė, kad UAB „Stiklių viešbutis“ pakankamai įvykdė antstolio patvarkymą, konstatavęs, jog mokėjimo pavedimų pateikimo reikalingumas negali būti paaiškinamas ir pagrindžiamas reikalingumu atlikti vykdymo veiksmus, kuriais vykdoma teismo nutartis taikyti laikinąsias apsaugos priemones. Duomenų, kad viešbutis būtų nuslėpęs duomenis dėl skolininko turtinės padėties ir nepateikęs informacijos apie jo žinioje turiną skolininko turtą, nėra.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

13. Suinteresuotas asmuo UAB „SpectroFinance“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartį; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas yra grindžiamas šiais argumentais:

Apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK](#) 18, 37 straipsnių, 182 straipsnio 2 punkto, 279 straipsnio 4 dalies nuostatas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos, suformuotos aiškinant ir taikant šias proceso teisės normas, nes laikė, jog įsiteisėjusiomis nutartimis konstatavus antstolio patvarkymo teisėtumą ir vykdytinumą, toks patvarkymas vis vien gali būti peržiūrėtas teismo tvarka ir pripažintas neteisėtu kitose bylose. Apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai ir neteisėtai laikė, kad byloje, kurioje sprendžiama dėl baudos už patvarkymo nevykdymą skyrimo, yra galimas patvarkymo teisėtumo ginčijimas, nors toks patvarkymas įsiteisėjusiomis teismo nutartimis pripažintas teisėtu. Kasacinio teismo praktika vienareikšmiškai patvirtina, kad negalimas tolesnis faktinių aplinkybių, nustatytų įsiteisėjusiuose teismų procesiniuose sprendimuose, kvestionavimas ir peržiūrėjimas teismo tvarka. Byloje dėl antstolio patvarkymo teisėtumo nustatytos faktinės aplinkybės, pateikti išaiškinimai, *inter alia* (be kita ko), ginčo teisinio santykio kvalifikavimas, kaip turintys *res judicata* (teismo galutinai išspręstas klausimas) ir prejudicinę galią šiai bylai, lenkia, kad visi patvarkyme nurodyti įpareigojimai nebepateiktų būti teismo tvarka ginčijami, peržiūrėti ir turi būti vykdomi visa apimtimi. Nepaisant to, skundžiamoje nutartyje padarytos priešingos išvados, nurodant, kad patvarkymo dalis dėl įpareigojimo pateikti mokėjimo pavedimus už A. K. naudai suteiktas viešbučio paslaugas yra nepagrįsta. Pirmosios instancijos teismas tinkamai nustatė, kad suinteresuotas asmuo UAB „Stiklių viešbutis“ neįvykdė antstolio patvarkymo, kurio teisėtumas ir pagrįstumas yra patvirtintas įsiteisėjusiais teismų procesiniais sprendimais, t. y. nepateikė antstolio reikalaujamos informacijos, ir pagrįstai paskyrė baudą už patvarkymo nevykdymą.

14. Pareiškėjas prisideda prie kasacinio skundo.
15. Suinteresuotas asmuo I. R. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas grindžiamas šiais argumentais:

Ankstesnėje civilinėje byloje priimtose nutartyse neturi prejudicinės ir *res judicata* galios šioje civilinėje byloje. Kasacinio teismo praktikoje, kuria remiamasi ir kasaciniame skunde, aiškiai nurodoma, jog teismo sprendimas *res judicata* ir prejudicinę galią įgyja tik tuomet, kai abiejose bylose bet kokių procesinių statusų dalyvauja tie patys asmenys, kai reiskiami tie patys reikalavimai tuo pačiu pagrindu, ir tik tada, kai atitinkami naujoje civilinėje byloje reikšmingi faktai buvo įrodinėjimo dalykas arba bent jo dalis ankstesnėje civilinėje byloje. Šiuo atveju civilinėje byloje, kurioje buvo sprendžiamas patvarkymo teisėtumo klausimas, nei UAB „Stiklių viešbutis“, nei I. R. nedalyvavo. Apie A. K. skundo nagrinėjimo pabaigą ir priimtą apeliacinės instancijos teismo nutartį UAB „Stiklių viešbutis“ ir I. R. nebuvo informuoti nei teismo, nei antstolio, atitinkamai jiems nebuvo žinoma šio klausimo baigtis. Todėl apskritai negalima kalbėti apie minėtoje civilinėje byloje priimtų nutarčių prejudicinę ir *res judicata* galią šioje civilinėje byloje. Be to, šioje civilinėje byloje ir ankstesnėje civilinėje byloje reiskiami reikalavimai ir keliami klausimai nėra tapatūs. Ankstesnėje civilinėje byloje priimtose nutartyse dėl patvarkymo teisėtumo nepaneigta jo, kad teismas turi nagrinėti baudos skyrimo pagrįstumo klausimą. Todėl, net esant galiojančiam ir nepanaikintam patvarkymui, teismas privalėjo vertinti patvarkymo nevykdymo priežastis ir aplinkybes, o patvarkymo teisėtumas *per se* (pats savaime) nereiškia, jog toks patvarkymas dėl kitų aplinkybių negali būti nevykdomas.

16. Suinteresuotas asmuo A. K. atsiliepimu į kasacinį skundą prašo Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį palikti nepakeistą, nepriteisti suinteresuotam asmeniui UAB „SpectroFinance“ bylinėjimosi išlaidų atlyginimo. Atsiliepinas grindžiamas iš esmės tais pačiais argumentais, kaip ir suinteresuoto asmens I. R. atsiliepinimas. A. K. atsiliepime papildomai nurodyta, kad antstolis, aprašęs jo turtą, ėmėsi tokių veiksmų, kurie nėra susiję su nutarties vykdymu, ir pradėjo rinkti itin plačios apimties informaciją, kurios sąsajumo su nutartimi dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo ir vykdomąja byla nenurodo.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl pareigos pateikti antstoliui informaciją apie turimą turtą ir jos nevykdymo teisinių padarinių

17. Antstolis yra valstybės įgaliotas asmuo, kuriam valstybė suteikia vykdomųjų dokumentų vykdymo, faktinių aplinkybių konstatavimo, dokumentų perdavimo ir kitas įstatymų nustatytas funkcijas (Lietuvos Respublikos antstolių įstatymo 2 straipsnio 1 dalis). [CPK](#) 634 straipsnio 2 dalyje nustatyta, kad antstolis privalo savo iniciatyva imtis visų teisėtų priemonių, kad sprendimas būtų kuo greičiau ir realiai įvykdytas, ir aktyviai padėti šalims ginti jų teises bei įstatymų saugomus interesus. Be to, antstoliui taikytinas profesinio rūpestingumo standartas, be kita ko, suponuoja, kad rūpestingas antstolis turi būti aktyvus vykdymo procese, reaguoti į vykdymo kliūtis ir dėti visas reikiamas protingas pastangas tam, kad jos būtų pašalintos (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. rugsėjo 22 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-479-248/2015; 2020 m. kovo 18 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-85-403/2020 19 punktą).
18. Atlikdamas savo funkcijas, antstolis turi teisę gauti fizinių ir juridinių asmenų reikalingus duomenis ir dokumentus apie skolininko turtą, lėšas, pajamas, išlaidas ir veiklą bei kitus duomenis, reikalingus jo funkcijoms atlikti (Antstolių įstatymo 22 straipsnio 1 dalis). [CPK](#) 585 straipsnio 1 dalyje yra nustatyta antstolio reikalavimo privalomumo taisyklė. Ji nurodo, kad antstolio reikalavimai vykdyti sprendimus, pateikti turimą informaciją apie skolininko turtingumą, susipažinti su sprendimams vykdyti būtinais dokumentais ar susilaikyti nuo veiksmų, galinčių trukdyti vykdyti sprendimus, išskyrus įstatymų nustatytus atvejus, privalomi visiems asmenims ir turi būti įvykdyti per antstolio nustatytą terminą. Įstatymo nuostatos, įtvirtinančios antstolio teisę rinkti ir gauti informaciją, reikalingą antstolio funkcijoms atlikti (konkrečių atvejų – įvykdyti teismų nutartis dėl laikinųjų apsaugos priemonių taikymo), neriboja šaltinių, iš kurių ši informacija gali būti gaunama, išskyrus bendrąjį antstolio veiklai taikytiną reikalavimą laikytis teisėtumo principo ir nepažeisti vykdymo proceso dalyvių teisių ir teisėtų interesų (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-341-823/2021, 31 punktą).
19. Taigi teisėti antstolio reikalavimai yra privalomi ne tik proceso šalims, bet ir kitiems asmenims (ne tik vykdymo proceso dalyviams). Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, antstolio arba vykdymo proceso šalių prašymu teismas pritaiko procesinio poveikio priemones – baudas ([CPK](#) 585 straipsnio 2 dalis, 616 straipsnis). Tokia bendro pobūdžio taisyklė suponuoja, kad šios procesinės atsakomybės subjektas yra kiekvienas asmuo, kuriam antstolis, neviršydamas jam suteiktų galių, įstatymų nustatyta tvarka pateikia reikalavimus atlikdamas vykdomo veiksmus. Paprastai tai yra baudinio pobūdžio procesinė teisinė sankcija, skiriama už proceso pažeidimus ir išieškoma į valstybės biudžetą (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2017 m. vasario 22 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-62-695/2017, 24 punktas ir jame nurodyta kasacinio teismo praktika).
20. Asmeniui, kuris nevykdo antstolio reikalavimo ar kitaip kliudo antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus, teismas gali skirti iki 300 Eur baudą už kiekvieną nevykdymo ar kliudymo dieną ([CPK](#) 585 straipsnio 2 dalis); jeigu antstolio reikalavimo nevykdo ar kitaip antstoliui vykdyti vykdomuosius dokumentus kliudo juridinis asmuo, šio straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą teismas gali skirti juridinio asmens vadovui arba kitam už sprendimo įvykdymą atsakingam asmeniui ([CPK](#) 585 straipsnio 3 dalis).
21. Kasacinio teismo praktikoje nurodyta, kad, sprendžiant klausimus dėl atsakomybės taikymo pagal [CPK](#) 585 straipsnio 2 dalį, asmuo gali būti nepripažintas kaltu, jei atsisakė teikti informaciją dėl svarbių priežasčių, t. y. svarbios priežastys, dėl kurių informacija nebuvo ir negali būti pateikta: faktinės ar teisinės aplinkybės, dėl kurių objektyviai informacija negali būti pateikta, pavyzdžiui, asmuo tokios informacijos neturi, jos neliko, ji neišsaugota ir pan. Svarbia priežastimi nelaikoma aplinkybė, kad, asmens, atsisakančio teikti informaciją, nuomone, antstoliui perduodama informacija gali būti šio panaudota pažeidžiant įstatymus ar tam tikrų asmenų teises ar teisėtus interesus. Asmuo, privalantis pagal įstatymą teikti informaciją pagal antstolio reikalavimą, turi įstatymą vykdyti ir neturi teisės atsisakyti ją teikti antstoliui, sprendamas už antstolį, ar jam informacija reikalinga, ar ji bus pagal įstatymus panaudota (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-270/2011).
22. [CPK](#) 585 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad antstolio reikalavimo privalomumo išimtis gali nustatyti įstatymai. Tai reiškia, kad įstatymais gali būti apribota ir nustatyta, jog konkretus asmuo neprivalo teikti informacijos, jog apie tam tikrą turtą negali būti teikiama informacija, ar kitokie ribojimai ar draudimai teikti informaciją antstoliui, arba įstatymo pagrindu dėl to gali būti nuspręsta teismo (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2011 m. gegužės 27 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-270/2011). Pavyzdžiui, antstolio reikalavimo privalomumo išimtis nustatyta Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso 177 straipsnio 1 dalyje, įtvirtinančioje ikiteisminio tyrimo duomenų neskelbtinumą (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. gruodžio 22 d. nutarties civilinėje byloje Nr. 3K-3-340-469/2021 33 punktą).
23. Remiantis aptartomis civilinio proceso normomis ir jas aiškinant suformuota teismų praktika, byla nagrinėję teismai, nagrinėdami antstolio pareiškimą, turėjo nustatyti, ar suinteresuoto asmens UAB „Stiklių viešbutis“ vadovė nevykdė antstolio teisėtų reikalavimų, o jeigu nevykdė (atliko neteisėtus veiksmus), tai dėl kokių priežasčių, ir ar buvo jos kaltė bei visi teisiniai pagrindai skirti [CPK](#) 585 straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą už antstolio reikalavimų nevykdymą.
24. Nagrinėjamoje byloje sprendžiamas klausimas dėl baudos skyrimo UAB „Stiklių viešbutis“ direktorei I. R. už antstolio įpareigojimo pateikti duomenis apie skolininko apsisistojimą viešbutyje „Stikliai“, mokėjimo pavedimų kopijas už jam suteiktas viešbučio paslaugas; nurodyti, ar buvo (vra) gauti avansiniai mokėjimai, pateikti šiu mokėjimo pavedimų kopijas nevykdyma. Antarta įpareigojima antstolis nustatė 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymu, vykdydamas teismo nutartį dėl laikinųjų apsaugos priemonių – skolininko A. K. turto, esančio pas jį arba trečiuosius asmenis, arešto, neviršijant 794 983,21 Eur sumos. Kadangi teismo nutartimi areštuotas tiek pas suinteresuotą asmenį (skolininką) A. K., tiek pas trečiuosius asmenis esantis turtas, tai antstolis, vykdydamas tokia teismo nutartį, turėjo pareigą ir teise reikalauti informacijos apie skolininko turtą, lėšas, pajamas, išlaidas ir veiklą bei kitus duomenis, reikalingus skolininko turto paieškai arešto veiksmu atlikimo metu, išsiaiškinti, ar pas trečiuosius asmenis esantis turtas nėra skolininko turtas, kuris turėtų būti antstolio aprašytas ir areštuotas. UAB „Stiklių viešbutis“ atsisakė pateikti antstolio reikalaujama informacija, susijusia su tuo, ar A. K. buvo (vra) apsisistojęs viešbutyje „Stikliai“, nurodė, kad atskleidžiamas tokius duomenis esamomis aplinkybėmis viešbutis pažeistų jo veiklą reglamentuojančių teisės aktų reikalavimus, asmens teisę į privatų gyvenimą.
25. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad suinteresuotas asmuo UAB „Stiklių viešbutis“, aptariamo antstolio įpareigojimo adresatas, antstolio

2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo neginčijio. Antstolio patvarkymo teisėtumas teismu buvo vertinamas civilinėje byloje pagal skolininko A. K. skundą ir Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. vasario 23 d. nutartimi skundas buvo atmestas. Vilniaus apygardos teismo 2022 m. balandžio 14 d. nutartimi pirmosios instancijos teismo nutartis palikta nepakeista. Byla nagrinėjė teismai konstatavo, kad antstolio patvarkymas yra teisėtas – antstolis siekė surinkti informaciją, susijusią su pareiškėjo turine būkle, patvarkymu reikalaujama pateikti informaciją yra susijusi su skolininku bei antstolio vykdoma vykdomąja byla skolininko atžvilgiu, yra reikalinga vykdomiesiems dokumentams vykdyti ir yra tiesiogiai susijusi su antstolio funkcijomis vykdomo procese.

26. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamą nutartimi atmetė antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo, nurodęs, kad skiriant baudą už antstolio reikalavimų nevykdymą bei aiškinantis dėl atsisakymo teikti visą informaciją priežasčių svarbumo turi būti įvertintas antstolio patvarkymo reikalaujama kitu duomeniu rėms su tikslu, kurio siekia antstolis. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad suinteresuotas asmuo UAB „Stiklių viešbutis“ pakankamai įvykdė antstolio patvarkymą, o mokėjimo pavedimu pateikimo reikalingumas negali būti paaiškinamas ir pagrindžiamas reikalingumu atlikti vykdomo veiksmus, kuriais vykdoma teismo nutartis taikyti laikinas apsaugos priemonės. Teismo vertinimu, pasitvirtinus faktui, kad kuris nors trečiasis asmuo sumoka už skolininkui suteiktas viešbučio paslaugas, nebūtų jokio pagrindo areštuoti ir galimai už viešbučio paslaugas sumokančio asmens sąskaitas ar turtą.
27. Kasaciniame skunde teigiama, kad apeliacinės instancijos teismas pažeidė [CPK 18](#), [37](#) straipsnių, [182](#) straipsnio 2 punkto, [279](#) straipsnio 4 dalies nuostatas ir nukrypo nuo Lietuvos Aukščiausiojo Teismo praktikos. Byloje dėl antstolio patvarkymo teisėtumo nustatytos faktinės aplinkybės, pateikti išaiškinimai, *inter alia*, ginčo teisinio santykio kvalifikavimas, kaip turintys *res judicata* ir prejudicinę galią šiai bylai, lemia, kad visi patvarkyme nustatyti įpareigojimai negali būti teismo tvarka ginčijami, peržiūrini ir turi būti vykdomi visa apimtimi, dėl to apeliacinės instancijos teismas nepagrįstai ir neteisėtai laikė, jog šioje byloje yra galimas patvarkymo teisėtumo ginčijimas.
28. Kasacinio teismo jurisprudencijoje išaiškinta, kad išskiriamos trys įsiteisėjusio teismo sprendimo savybės: 1) teismo sprendimo privalomumas; 2) *res judicata* galia; 3) teismo sprendimo preiudicinė galia. [CPK 18](#) straipsnyje yra įtvirtintas vienas bendrųjų civilinio proceso principų – įsiteisėjusio teismo sprendimo privalomumo principas. Įsiteisėjęs teismo sprendimas įgyja *res judicata* galią. Tai reiškia, jog šalių ginčas yra galutinai išspręstas, o teismo sprendimas šalims turi įstatymo galią. Materialieji sprendimo *res judicata* padariniai yra dvejopi: pirma, šalys negali pakartotinai reikšti tapatų ieškinio – tai negatyvusis *res judicata* poveikis, įtvirtintas [CPK 279](#) straipsnio 4 dalyje; antra, sprendimas gali būti reikalavimo pagrindas kitoje civilinėje byloje – tai pozityvusis *res judicata* poveikis, įtvirtintas [CPK 182](#) straipsnio 2 punkte, kuriame nustatyta, kad šalis ar kitas dalyvavęs byloje asmuo kitose bylose gali remtis teismo sprendimu kaip savo reikalavimų ar atsikirtimų pagrindu ir tu faktų jam nereikės įrodinėti. Teismo sprendimo preiudicinė galia reiškia, kad įsiteisėjusio teismo sprendimu nustatytų faktų ir teisių santykių šalys, kiti dalyvaujantys byloje asmenys ir jų teisių perėmėjai negali ginčyti kitose bylose ([CPK 279](#) straipsnio 4 dalis). Taigi, teismo sprendimo preiudicinė galia yra vienas *res judicata* principo padarinių, kurio egzistavimas būtina sąlyga – asmens buvimas dalyvaujančiu asmeniu byloje, išskyrus atvejus, kai teismo sprendimas sukelia teisinius padarinius ir nedalyvaujantiems byloje asmenims (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. balandžio 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-7-173/2010).
29. Nagrinėjama atveju civilinėje byloje dėl antstolio 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo teisėtumo (teismo proceso Nr. 2-68-3-01508-2022-9) dalyvavo A. K., antstolis D. Kisieliū ir UAE „Spectro Finance“, tačiau nurodytoje byloje jokių procesinių statusų nedalyvavo nei UAB „Stiklių viešbutis“, nei jo vadovė I. R., todėl joje priimti teismų procesiniai sprendimai neatitinka pirmiau aptartos *res judicata* ir preiudicinės galios būtinos sąlygos – asmens buvimas dalyvaujančiu asmeniu byloje. Minėta, kad suinteresuotas asmuo UAB „Stiklių viešbutis“, aptariamam antstolio įpareigojimo adresatui, antstolio 2021 m. gruodžio 23 d. patvarkymo neginčijio, nors tokia procesinė teisė turėjo. Dėl to teisėjų kolegija pripažįsta nepagrįstais kasacinio skundo argumentus dėl proceso teisės normų, reglamentuojančių įsiteisėjusio teismo sprendimo *res judicata* ir preiudicinę galią, pažeidimo. Vis dėlto teisėjų kolegija sutinka su kasacinio skundo argumentais, kad byloje, kurioje sprendžiama dėl baudos už patvarkymo nevykdymą skyrimo, patvarkymo teisėtumo ginčijimas nėra galimas.
30. Šios nutarties 23 punkte minėta, kad byloje pagal antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo turi būti nustatyta, ar suinteresuoto asmens UAB „Stiklių viešbutis“ vadovė nevykdė antstolio teisėtų reikalavimų, o jeigu nevykdė (atliko neteisėtus veiksmus), tai dėl kokių priežasčių, ir ar buvo jos kaltė bei visi teisiniai pagrindai skirti [CPK 585](#) straipsnio 2 dalyje nustatytą baudą už antstolio reikalavimų nevykdymą. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad UAB „Stiklių viešbutis“ patvarkymą įvykdė iš dalies atitinkamai dalis patvarkymo neįvykdė – nebuvo pateikta duomenų apie skolininko A. K. apsisistojimą viešbutyje bei mokėjimų pavedimu kopijų už jam suteiktas viešbučio paslaugas. Apeliacinės instancijos teismas skundžiamos nutarties 22 punkte teisingai pažymėjo, kad, sprendžiant dėl atsisakymo teikti kitą patvarkyme nurodytą informaciją pagrįstumo, turi būti įvertinama, ar UAB „Stiklių viešbutis“ argumentai gali būti laikomi svarbiomis priežastimis. Tačiau skundžiamos nutarties 24 punkte nurodė, kad aiškinantis dėl atsisakymo teikti visą informaciją priežasčių svarbumo turi būti įvertintas antstolio patvarkymo reikalaujama kitų duomenų ryšys su tikslu, kurio siekia antstolis. Taigi šiuo atveju apeliacinės instancijos teismas, vertindamas UAB „Stiklių viešbutis“ vadovės I. R. procesiniuose dokumentuose nurodytas antstolio reikalaujamos informacijos priežastis, *de facto* (faktiškai) vertino antstolio patvarkymo turinį ir reikalavimo teisėtumą, nors tai nėra šios bylos pagal antstolio pareiškimą dėl baudos skyrimo nagrinėjimo dalykas. Tačiau vertinant tokias UAB „Stiklių viešbutis“ ir jo vadovės I. R. procesiniuose dokumentuose nurodytas antstolio reikalaujamos informacijos nepateikimo priežastis – tariamą antstolio reikalavimo nepagrįstumą ir ryšio su vykdoma nutartimi nebuvimą, nei skundžiamoje apeliacinės instancijos teismo nutartyje, nei pirmosios instancijos teismo nutartyje nebuvo konstatuota šios nutarties 21 punkte išvardytų aplinkybių, pripažįstamų svarbiomis atsisakymo teikti informaciją priežastimis, paneigiančiomis asmens procesinę atsakomybę pagal [CPK 585](#) straipsnio 2 ar 3 dalį. Byla nagrinėjė teismai nenustatė, kad egzistavo faktinės (pvz., informacija neišsaugota) ar teisinės (pvz., įstatyme nustatytas aiškus draudimas teikti informaciją) aplinkybės, dėl kurių objektyviai antstolio reikalaujama informacija negalėjo būti pateikta. Apeliacinės instancijos teismas atmetė suinteresuoto asmens I. R. atskirojo skundo argumentus, grindžiamus skolininko privataus gyvenimo apsaugą reglamentuojančiomis teisės normomis.
31. Apibendrinama išdėstytus argumentus, teisėjų kolegija konstatuoja, kad apeliacinės instancijos teismas, priimdamas skundžiamą nutartį, netinkamai aiškino ir taikė [CPK 585](#) straipsnį, nustatantį procesinę atsakomybę už antstolio reikalavimo nevykdymą, ir nukrypo nuo šių normų aiškinančios kasacinio teismo praktikos, todėl, konstatuodamas, jog suinteresuotas asmuo UAB „Stiklių viešbutis“ pakankamai įvykdė antstolio patvarkymą, ir atmesdamas antstolio pareiškimą, priėmė teisiskai nepagrįstą procesinį sprendimą. Nagrinėjamoje byloje suinteresuoti asmenys UAB „Stiklių viešbutis“ ir jo vadovė I. R. neįrodė, kad egzistavo svarbios priežastys – teisinės ir faktinės aplinkybės, kurios sutrukdė pateikti antstolio reikalaujamus duomenis, atsisakymas pateikti reikalaujamą informaciją pagrįstai pirmosios instancijos teismo buvo įvertintas kaip antstolio teisėtų reikalavimų nevykdymas, o tai sudarė teisinį pagrindą skirti baudą. Dėl to skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis naikintina, o pirmosios instancijos – paliktina galioti ([CPK 359](#) straipsnio 1 dalies 3 punktas).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

32. Suinteresuotas asmuo UAB „Spectro Finance“ prašo priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
33. Pareiškimų dėl baudos skyrimo nagrinėjimą vykdomo proceso metu reglamentuoja [CPK 593](#) straipsnis. Šio straipsnio 5 dalyje nustatyta, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus pareiškimus vykdomo proceso šalys patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. Taigi [CPK 593](#) straipsnio 5 dalyje nustatytas teisinis reguliavimas nustato specialiąją bylinėjimosi išlaidų atlyginimo taisyklę teismui nagrinėjant [CPK 593](#) straipsnio 2 dalyje nurodytus pareiškimus.
34. Teisėjų kolegija atkreipia dėmesį į tai, kad [CPK 593](#) straipsnio 5 dalyje nustatyta bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklė minėtame

straipsnyje buvo įtvirtinta 2016 m. lapkričio 8 d. Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso pakeitimo įstatymu Nr. XII-2751. Šio įstatymo projekto aiškinamajame rašte Nr. XIIP-3551 nurodyta, kad, siekiant teisinio aiškumo ir atsizvelgiant į Lietuvos antstolių rūmų siūlymą, siūloma papildyti [CPK 593 straipsnį](#), reglamentuojantį pareiškimų teismui nagrinėjamą vykdymo proceso metu, ir nustatyti, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nustatytus pareiškimus skolininko (priimtame įstatyme – vykdymo proceso šalių) patirtos bylinėjimosi išlaidos neatlyginamos. [CPK 593 straipsnio](#) 2 dalyje nustatyti klausimai, kylančys iš vykdymo proceso, kuriuos nagrinėja teismas. Kai teismas netenkina tam tikrų antstolio prašymų vykdymo procese, nėra pagrįsta, kad skolininko patirtos bylinėjimosi išlaidos tokiose bylose būtų atlyginamos antstolio, kadangi pagal turinį tai yra vykdymo proceso klausimai, kuriuos privaloma spręsti teismo tvarka.

35. Dėl [CPK 593 straipsnio](#) 2 dalyje nustatytų pareiškimų antstolis privalo kreiptis į teismą, nes nurodytų klausimų išsprendimas priskirtinas išimtinai teismo, o ne antstolio kompetencijai. Dėl šios priežasties, antstoliui nurodytais klausimais neturint pasirinkimo teisės spręsti kreiptis į teismą ar ne, siekdamas nepagrįstai neapsunkinti antstoliui jam įstatymo pavestų funkcijų vykdymo procese vykdymo, įstatymo leidėjas [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalyje ir įtvirtino minėtą specialiąją bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklę (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. birželio 3 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-201-611/2019, 31 punktą). Taigi aptariamose [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalyje įtvirtintos bylinėjimosi išlaidų paskirstymo taisyklės esmė yra tai, kad nagrinėjant šio straipsnio 2 dalyje nurodytus pareiškimus vykdymo proceso šalims nepriteistinas bylinėjimosi išlaidų atlyginimas iš antstolio (išskyrus atvejus, kai šis piktnaudžiauja teise, žr., pvz., nurodytą kasacinio teismo nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-201-611/2019).
36. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytus [CPK 593 straipsnio](#) 5 dalyje įtvirtintas normas tikslus, t. y. kad bylinėjimosi išlaidos nebūtų priteisiamos iš antstolio, teisėjų kolegija nusprendžia, kad šioje teisės normoje nėra įtvirtinto draudimo paskirstyti byloje, kurioje nagrinėti [CPK 593 straipsnio](#) 2 dalyje nurodyti pareiškimai, vykdymo proceso šalių patirtas bylinėjimosi išlaidas atsižvelgiant į bylos išnagrinėjimo rezultatą ir priešingus ieškojo ir skolininko interesus. Priešingas aiškinimas, teisėjų kolegijos vertinimu, neatitiktų protingumo, sąžiningumo ir teisingumo principų, taip pat galėtų turėti neigiamos įtakos vykdymo proceso efektyvumui, kai tokia procese patirtos vykdymo proceso šalių bylinėjimosi išlaidos tarp jų nebūtų paskirstomos.
37. Teisės doktrinoje taip pat pažymima, kad jei asmuo, gindamas savo teises vykdymo procese, patyrė bylinėjimosi išlaidų, galėtų būti sprendžiama dėl tokių išlaidų priteisimo iš asmens, dėl kurių veiksmų kilo ginčas ir tokios išlaidos buvo patirtos (R. Jokubauskas ir kt. *Vykdymo procesas: asmenų teisių ir pareigų balansas*. Mykolo Romerio universitetas (2022), p. 153).
38. Nagrinėjamoje byloje suinteresuotas asmuo UAB „SpectroFinance“ prašė priteisti bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimą, tačiau nepateikė šias išlaidas ir jų dydį patvirtinančių įrodymų, dėl to jo prašymas negali būti tenkinamas.
39. Pagal [CPK 93 straipsnio](#) 5 dalį, jeigu apeliacinės instancijos teismas ar kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą. Atsižvelgiant į šios bylos išnagrinėjimo rezultatą (apeliacinės instancijos teismo nutartis naikinama ir paliekama galioti pirmosios instancijos teismo nutartis), atsižvelgiant į pirmiau pateiktus argumentus suinteresuotam asmeniui UAB „Spectro Finance“ pripažintina teisė į bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimą. Apeliacinės instancijos teisme UAB „SpectroFinance“ patyrė 1597,20 Eur bylinėjimosi išlaidų advokato pagalbai ruošiant atskirąjį skundą ir atsiliepimą į suinteresuoto asmens I. R. atskirąjį skundą. Atsižvelgiant į tai, kad UAB „SpectroFinance“ atskirasis skundas buvo atmestas ir dėl šios apeliacinės instancijos teismo nutarties dalies nebuvo teikiamas kasacinis skundas, UAB „SpectroFinance“ įgijo teisę tik į tą dalį jo patirtų bylinėjimosi išlaidų, kuri susijusi su atsiliepimu į suinteresuoto asmens I. R. atskirąjį skundą rengimu, t. y. į 1016,40 Eur atlyginimą. Šios atstovavimo išlaidos neviršija Lietuvos Respublikos teisingumo ministro 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85 ir Lietuvos advokatų tarybos 2004 m. kovo 26 d. nutarimu patvirtintų Rekomendacijų dėl civilinėse bylose priteistino užmokesčio už advokato ar advokato padėjėjo teikiamą pagalbą maksimalaus dydžio (redakcija, galiojanti nuo 2015 m. kovo 20 d.) nuostatų (7, 8.16 punktas), taip pat į bylą buvo pateikti šių išlaidų realumą pagrindžiantys įrodymai, todėl jų atlyginimas suinteresuotam asmeniui UAB „Spectro Finance“ priteistinas iš suinteresuoto asmens I. R.
40. Pagal Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2023 m. kovo 10 d. pažymą apie išlaidas, susijusias su procesinių dokumentų įteikimu, kasacinis teismas patyrė 14,28 Eur tokių išlaidų. Šių išlaidų atlyginimas, atsižvelgiant į kasacinės bylos išnagrinėjimo rezultatą, valstybei priteistinas iš suinteresuoto asmens I. R. ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92 straipsnis, 96 straipsnio 1 dalis).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

nutaria:

Vilniaus apygardos teismo 2022 m. liepos 28 d. nutartį panaikinti ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2022 m. gegužės 11 d. nutartį.

Priteisti iš suinteresuoto asmens I. R. (*duomenys neskelbtini*) 1016,40 Eur (vieną tūkstantį šešiolika Eur 40 ct) bylinėjimosi išlaidų, patirtų apeliacinės instancijos teisme, atlyginimo suinteresuotam asmeniui UAB „Spectro Finance“ (j. a. k. 303008845).

Priteisti iš suinteresuoto asmens I. R. (*duomenys neskelbtini*) 14,28 Eur (keturiolika Eur 28 ct) bylinėjimosi išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų kasaciniame teisme įteikimu, atlyginimo į valstybės biudžetą (ši suma mokėtina į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąjį sąskaitą, įmokos kodas 5662).

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai

Gražina Davidonienė

Donatas Šernas

Jūratė Varanauskaitė